

Bruselis, 2017 10 18
COM(2017) 608 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI IR TARYBAI**

Vienuoliktoji pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita

I. ĮVADAS

Tai vienuoliktoji mėnesinė pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita; joje apžvelgiami pokyčiai, susiję su dviem pagrindiniais ramsčiais: kova su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu bei jų rėmimo priemonėmis ir mūsų apsaugos nuo šių grėsmių ir atsparumo joms didinimu.

Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris pranešime apie Sąjungos padėtį¹ pabrėžė, kad Europos Sąjunga turi tvirčiau kovoti su terorizmu ir toliau stiprinti per pastaruosius trejus metus padarytą pažangą. Kaip paskelbta Ketinimų rašte² Europos Parlamentui ir Tarybai pirmininkaujanti valstybei narei ir pridėjame Vieningesnės, stipresnės ir demokratiškesnės Sąjungos kūrimo plane, šioje ataskaitoje Komisija pateikia **kovos su terorizmu priemonių**, kurios turi būti vykdomos artimiausius šešiolika mėnesių, **rinkinį**. Šios operatyvinės priemonės padės valstybėms narėms spręsti per pastaruosius teroristinius išpuolius išryškėjusias pažeidžiamumo problemas ir gerokai sustiprins saugumą. Tai padės iki galo sukurti saugumo sąjungą, kurioje teroristai nebegalėtų pasinaudoti saugumo spragomis ir įvykdyti žiaurių išpuolių. Be šių praktinių trumpalaikių priemonių, Komisija ėmėsi veiksmų, kad ateityje įsteigtų Europos žvalgybos padalinį, apie kurį Pirmininkas J.-C. Junckeris paskelbė pateikdamas savo viziją, kokia ES galėtų būti 2025 m.

Kovos su terorizmu dokumentų rinkinys apima:

- pagalbos valstybėms narėms priemonės, **skirtas viešųjų erdvių apsaugai** (II skyrius), įskaitant veiksmų planą, kuriuo remiama viešųjų erdvių apsauga, ir geresnio pasirengimo cheminiams, biologiniams, radiologiniams ir branduoliniams saugumo pavojams veiksmų planą;
- priemonės, kuriomis **iš teroristų atimamos galimybės** pasirengti išpuoliams ir juos įvykdyti, kaip antai galimybės gauti **pavojingų medžiagų ar teroristų finansavimą** (III skyrius), įskaitant rekomendaciją dėl skubių veiksmų užkirsti kelią netinkamam sprogstamųjų medžiagų pirmtakų naudojimui, taip pat paramos priemonės teisėsaugos ir teisminėms institucijoms, kai tirdamos nusikalstamas veikas jos aptinka **užšifruotų duomenų**;
- tolesnius **kovos su radikalizacija** veiksmus (IV skyrius);
- tolesnius kovos su terorizmu **išorės aspekto** stiprinimo veiksmus (V skyrius), įskaitant pasiūlymus dėl Tarybos sprendimo dėl Europos Tarybos konvencijos dėl terorizmo prevencijos ir jos papildomo protokolo sudarymo Europos Sąjungos vardu, taip pat rekomendaciją Tarybai suteikti įgaliojimus pradėti derybas dėl peržiūrėto keleivio duomenų įrašo susitarimo su Kanada.

II. GERESNĖS APSAUGOS NUO TERORIZMO IR ATSPARUMO JAM DIDINIMO PRIEMONĖS

1. Didesnė viešųjų erdvių apsauga

Kaip matyti iš išpuolių, pvz., Barselonoje, Berlyne, Briuselyje, Londone, Mančesteryje, Nidoje, Paryžiuje ir Stokholme, teroristų propagandoje ir renkantis taikinius dėmesys vis labiau krypta į viešąsias erdves, kaip antai pėsčiųjų zonas, turistines vietas, transporto ir

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_lt.htm.

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/letter-of-intent-2017_lt.pdf.

prekybos centrus, koncertų sales ir miestų aikštes. Visus šiuos vadinamuosius pažeidžiamus taikinius sieja tai, kad jie atviri ir vieši, juose susiburia daug žmonių, todėl jie neišvengiamai pažeidžiami.

Galime padaryti daugiau, kad sumažintume šių vietų pažeidžiamumą, anksčiau nustatytume grėsmes ir padidintume atsparumą. Todėl kartu su šia ataskaita Komisijos pateiktame **paramos viešųjų erdvių apsaugai veiksų plane**³ nustatytos priemonės, kuriomis remiamos valstybių narių nacionalinės, regioninės ir vietos pastangos padidinti fizinę viešųjų erdvių apsaugą nuo terorizmo grėsmių. Nors terorizmo rizikos visiškai panaikinti neįmanoma, veiksų planu siekiama padėti valstybėms narėms aptikti grėsmes, sumažinti viešųjų erdvių pažeidžiamumą, sušvelninti teroristinio išpuolio pasekmes ir pagerinti bendradarbiavimą.

ES parama viešųjų erdvių apsaugai gali būti dvejopa. Pirmiausia ji gali stiprinti **tarptautinį dalijimąsi geriausia patirtimi, be kita ko, skirti tam lėšų**. Tai apima, be kita ko, priemones, kuriomis skatinamas ir remiamas inovatyvių ir slaptų kliūčių kūrimas, kad miestai būtų apsaugoti nesumažinant jų atvirumo (vadinamoji integruotoji apsauga, angl. *protect by design*). Kad sustiprintų veiksų plane nustatytų priemonių vykdymą, Komisija šiandien paskelbė kvietimą teikti pasiūlymus Vidaus saugumo fondo policijos bendradarbiavimo srities finansavimui gauti – iš viso numatyta skirti 18,5 mln. EUR. Šį trumpalaikį finansavimą 2018 m. papildys lėšos iš Europos regioninės plėtros fondo iniciatyvos „Inovatyvūs miestų plėtros veiksmai“ biudžeto: daug dėmesio bus skiriama saugumui ir tam numatyta iki 100 mln. EUR. 2017 m. rugsėjo 15 d. pradėtos viešos konsultacijos, siekiant gauti idėjų iš miestų apie inovatyvius saugumo sprendimus. Jos padės Komisijai parengti būsimus šios srities kvietimus teikti pasiūlymus.

Antra, ES gali stiprinti **bendradarbiavimą su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais**, kuris yra ypač svarbus siekiant padidinti viešųjų erdvių apsaugą. Reikėtų geriau struktūrizuoti dalijimąsi patirtimi ir išteklių telkimą. Komisija sukurs forumą, kad užmegztų ryšius su tokiais privačiais veiklos vykdytojais kaip prekybos centrai, koncertų organizatoriai, sporto arenos, viešbučiai ir automobilių nuomos bendrovės. Tai padės didinti bendrą informuotumą apie dabartines saugumo problemas ir skatins viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę saugumo srityje, kad būtų padidinta apsauga. Vietos ir regioninės institucijos taip pat atlieka esminį vaidmenį užtikrinant viešųjų erdvių apsaugą, todėl jos turi būti įtrauktos į susijusius ES lygmens veiksmus. Komisija sustiprins šių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą ir užmegs dialogą su regioninėmis ir vietos institucijomis, kaip antai didelių miestų merais, kad pasidalytų informacija apie viešųjų erdvių apsaugą ir su tuo susijusia geriausia patirtimi. Imdamasi tolesnių veiksų po 2017 m. rugsėjo 29 d. Nicos deklaracijos⁴, kitų metų pradžioje Komisija kartu su Regionų komitetu surengs aukšto lygio susitikimą su šią deklaraciją pasirašiusiais merais ir kitais vietos ir regionų lygmenų suinteresuotaisiais atstovais, kad toliau keistųsi geriausia patirtimi viešųjų erdvių apsaugos srityje.

³ COM(2017) 612 *final* (2017 10 18).

⁴ Nicos deklaracija buvo priimta 2017 m. rugsėjo 29 d. Europos ir Viduržemio jūros regiono merų konferencijoje, kuri surengta Nicos mero iniciatyva ir kurioje dalyvavo ir Komisija; konferencijos tikslas – miestų, vietos ir regionų lygmenimis pasidalyti geriausia patirtimi dėl radikalizacijos prevencijos ir viešųjų erdvių apsaugos, <http://www.nice.fr/uploads/media/default/0001/15/TERRORISME%20EUROPE%20Déclaration%20-%20der%20version.pdf>.

Be to, Komisija toliau dirbs, kad apsaugotų **ypatingos svarbos infrastruktūros objektus** ir užtikrintų jų atsparumą. Išsamiam ES saugumo politikos vertinime⁵ taip pat nuodyta, kad prie kylančių grėsmių reikia pritaikyti Europos programą dėl ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos⁶. Komisija pradėjo Direktyvos dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems⁷ vertinimą. Vertinime bus atsižvelgta į įgytą patirtį ir pastarųjų metų pokyčius, kaip antai priimtą Tinklų ir informacijos saugumo direktyvą⁸. Be to, sustiprinta Europos programa dėl ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos: joje sprendžiamos kylančios problemos, kaip antai vidaus subjektų keliamos ir hibridinės grėsmės ir išplečiamas programos išorės aspektas bendradarbiaujant su rytinėmis kaimyninėmis šalimis ir Vakarų Balkanais.

Transporto sektorius jau daug metų yra teroro aktų taikiny, juo taip pat naudojamosi rengiant išpuolius (pvz., užgrobiamas lėktuvas ar sunkvežimis panaudojamas kaip taranas). Todėl reikia įvertinti, kiek **transporto saugumo** taisyklėmis užtikrinamas saugumas, kartu nepažeidžiant transporto tinklų pralaidumo. Nors aviacijos sektorius apsaugotas gerokai labiau, teroristiniai išpuoliai tapo labiau oportunistiniai ir jų taikiniu vis dažniau tampa viešosios erdvės. Ypač didelė išpuolių rizika kyla **geležinkelių transportui**, nes jo infrastruktūra atvira. Kol kas nėra jokios keleivinio geležinkelių transporto apsaugos nuo terorizmo ir sunkių nusikaltimų ES teisinės sistemos. 2017 m. birželio 15 d. Komisija kartu su valstybėmis narėmis pradėjo bendrą geležinkelių transporto rizikos vertinimą ir šiuo metu rengia tolesnes priemones, kad padidintų keleivinio geležinkelių transporto saugumą. Komisija taip pat kuria geriausios patirties saugumo srityje gairių rinkinį, skirtą komercinio **kelių transporto** sektoriui. Jame daugiausia dėmesio bus skiriama tam, kad būtų pagerintas su sunkvežimiais susijęs saugumas, siekiant sumažinti neteisėto įsilaužimo riziką, įskaitant riziką, kad sunkvežimis bus užgrobtas ar pavogtas ir kaip taranas panaudotas per teroro išpuolį. Šis gairių rinkinys bus parengtas iki 2017 m. pabaigos ir bus skirtas nacionaliniams kelių transporto sektoriams. Komisija taip pat toliau dės pastangas padidinti **jūrų transporto saugumą**, visų pirma sustiprins jūrų transporto infrastruktūros, įskaitant uostus ir uostų įrenginius, konteinervežius ir keleivinio transporto laivus, kaip antai kruizinius laivus ir keltus, apsaugą.

2. *Geresnis pasirengimas cheminiams, biologiniams, radiologiniams ir branduoliniams saugumo pavojams*

Nors išpuolių, kuriuose naudojamos cheminės, biologinės, radiologinės ir branduolinės (ChBRB) medžiagos, tikimybė ES išlieka maža, bendra ChBRB grėsmė didėja. Yra požymių, kad tam tikri nusikaltėliai ar teroristinės grupės gali norėti įsigyti ChBRB medžiagų ir sukaupti žinių ir gebėjimų juos panaudoti teroristiniais tikslais. ChBRB išpuolių galimybės

⁵ Žr. Devintąją pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2017) 407 *final*, 2017 7 26) ir pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą (SWD(2017) 278 *final*).

⁶ Europos programoje dėl ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos pateikta programa su ES veiksmais, kuriais siekiama pagerinti Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą visose valstybėse narėse ir visuose susijusiuose ekonominių veiklų sektoriuose. Šie veiksmai grindžiami 2008 m. Direktyva dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų (Direktyva 2008/114/EB, 2008 12 8).

⁷ Direktyva 2008/114/EB (2008 12 8).

⁸ Direktyva 2016/1148 (2016 7 6).

aiškiai minimos teroristų propagandoje. Būtinybė sustiprinti pasirengimą šioms grėsmėms įvardyta ir išsamiam ES saugumo politikos vertinime⁹.

Siekdama geriau pasirengti kovoti su ChBRB grėsmėmis artimiausiais metais, Komisija kartu su šia ataskaita teikia **geresnio pasirengimo cheminiams, biologiniams, radiologiniams ir branduoliniams saugumo pavojams veiksmų planą**¹⁰. Jis apima įvairias priemones, kuriomis gerinamas ES lygmens pasirengimas bei atsparumas tokiems išpuoliams ir veiksmy derinimas, pvz., numatyta sukurti ES ChBRB saugumo tinklą, kad į bendrus veiksmus būtų įtraukti visi ChBRB srities suinteresuotieji subjektai. Šis tinklas bus sustiprintas, be kita ko, Europolo Europos kovos su terorizmu centre įsteigus ChBRB žinių centrą. Taip pat svarbu geriau naudotis turimais ištekliais, todėl veiksmų plane siūloma pasirengimą ChBRB pavojams ir reagavimą į juos sustiprinti rengiant mokymus ir pratybas, kuriuose dalyvautų visos už pirmuosius reagavimo veiksmus atsakingos tarnybos (teisės saugos, civilinės saugos, sveikatos) ir prireikus kariuomenė bei privatūs partneriai. Tinklas taip pat bus sustiprintas esamomis ES lygmens priemonėmis, visų pirma Sąjungos civilinės saugos mechanizmu (SCSM)¹¹ ir Europos Sąjungos teisės saugos mokymo agentūra (CEPOL). Kad galėtų labiau padėti didelio ChBRB incidento atveju, valstybės narės turėtų toliau stiprinti esamus SCSM Europos reagavimo į nelaimės pajėgumus (EERC). Todėl valstybės narės skatinamos ir toliau EERC skirti naujų pajėgumų.

Tarpvalstybinio pobūdžio grėsmėms sveikatai¹² skirtuose ES teisės aktuose nustatytos visoje Europoje taikytinos pasirengimo ekstremalioms sveikatai situacijoms, jų stebėsenos ir reagavimo į jas veiksmų koordinavimo priemonės. Šiame kontekste ES skubaus įspėjimo ir reagavimo sistema bus geriau susieta su ES perspėjimo apie biologines, chemines, aplinkos ir nežinomas grėsmes sistemomis. Iš Sveikatos programos taip pat finansuojamos ES lygmens pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms ir reagavimo į jas pratybos, taip pat bendri veiksmai, kuriais valstybėms narėms padedama sustiprinti laboratorijas, skiepijimą ir svarbiausius pajėgumus pagal Tarptautines sveikatos priežiūros taisykles.

Visos iniciatyvos bus remiamos vykdant specialius mokslinių tyrimų veiksmus, skiriant finansavimą ir bendradarbiaujant su susijusiais tarptautiniais partneriais.

III. KOVA SU TERORIZMO RĖMIMO PRIEMONĖMIS

1. Terorizmo finansavimas. Tarpvalstybinė prieiga prie finansinės informacijos

Informacija apie finansinę terorizmu įtariamų asmenų veiklą gali suteikti labai svarbių žinių vykdant kovos su terorizmu tyrimus. Dėl jų patikimumo ir tikslumo finansiniai duomenys (įskaitant duomenis apie finansinius sandorius) gali padėti nustatyti teroristų tapatybę, atskleisti ryšius su bendrininkais, nustatyti įtariamųjų veiksmus, logistiką ir judėjimą ir teroristų tinklų struktūrą. Galimybė greitai peržiūrėti įtariamųjų ir jų bendrininkų finansinius veiksmus teisės saugos institucijoms gali suteikti ypač svarbios informacijos, kuri leis užkirsti kelią išpuoliams ar sureaguoti jiems įvykus. Tai, kad daugėja neapgalvotų, nedidelio masto išpuolių, kelia naujų sunkumų; kai veiksmai suplanuojami per trumpą laiką, gali būti sunkiau atskleisti planuojamų sąmokslų ir aktų detales. Su nedidelio masto sąmokslais susiję

⁹ Žr. Devintąją pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2017) 407 *final*, 2017 7 26) ir pridėtą Komisijos tarnybų darbinį dokumentą (SWD(2017) 278 *final*).

¹⁰ COM(2017) 610 *final* (2017 10 18).

¹¹ Sprendimas 1313/2013 (2013 12 17).

¹² Sprendimas 1082/2013/ES (2013 10 22).

finansiniai sandoriai gali nekelti įtarimo, todėl nutinka taip, kad tokia informacija kompetentingoms informacijoms pateikiama tik po išpuolio.

Kaip paskelbta 2016 m. Veiksmų plane dėl kovos su teroristų finansavimu¹³, **Komisija analizuoja poreikį nustatyti papildomų priemonių**, kad vykdant ES kovos su terorizmu tyrimus būtų lengviau susipažinti su kitų jurisdikciją turinčių institucijų informacija. 2016 m. gruodžio mėn. Trečiojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą¹⁴, ataskaitoje Komisija pateikė pradinę analizę ir nurodė, kad tęs vertinimą, visų pirma atsižvelgdama į galimą poveikį pagrindinėms teisėms ir teisę į asmens duomenų apsaugą. Nuo tada Komisija konsultuojasi su suinteresuotaisiais subjektais ir nagrinėjo mechanizmus, kuriuos taikydamos kompetentingos institucijos dabar gali susipažinti su reikiama informacija, visų pirma kitose valstybėse narėse saugomais finansiniais duomenimis; ji taip pat analizavo, kas trukdo greitai ir veiksmingai susipažinti su informacija, ir nagrinėjo galimas šių kliūčių šalinimo priemones.

Be šiuo metu vykdomo vertinimo, Komisija toliau skatina **dalytis geriausia patirtimi** tyrimo technikų ir analizės, kaip teroristai gauna lėšų ir jas perveda, srityje, be kita ko, tam skirdama lėšų – šiandien paskelbtas kvietimas teikti pasiūlymus dėl 2,5 mln. EUR finansavimo.

Be to, Komisija ieško būdų, kaip **pagerinti finansinės žvalgybos padalinių (FŽP)**¹⁵, įsteigtų užkardyti ir aptikti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo atvejus ir veiksmingai su jais kovoti, **bendradarbiavimą**. 2016 m. gruodžio mėn. padėties ataskaitoje, kurią parengė FŽP, ir susijusiame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente dėl finansinės žvalgybos padalinių tarpusavio bendradarbiavimo gerinimo¹⁶ pabrėžti tam tikri FŽP vidaus įgaliojimų apribojimai ir nustatyti tolesni tų klausimų sprendimo veiksmai: i) įgyvendinti 4-ąją kovos su pinigų plovimu direktyvą¹⁷ ir jos pakeitimus¹⁸, dėl kurių šiuo metu deramasi; ii) įgyvendinti kitas ES FŽP vykdomas iniciatyvas, kad būtų sustiprintas operatyvinis bendradarbiavimas, visų pirma naudojantis gairėmis, vykdant standartizavimo veiksmus ir taikant „FIU.Net“ įgyvendintinus verslo sprendimus; iii) įgyvendinti reguliavimo priemones, kuriomis sprendžiami kiti klausimai, susiję su nevienodu FŽP statusu ir kompetencijomis, visų pirma siekiant palengvinti FŽP tarpusavio ir FŽP bei teisėsaugos institucijų veiksmų koordinavimą ir dalijimąsi informacija.

Taip pat vykdomi veiksmai, kad būtų paprasčiau **susipažinti su finansiniais duomenimis valstybės narės viduje**. Siūlomais **4-osios kovos su pinigų plovimu direktyvos**¹⁹ pakeitimais, dėl kurių šiuo metu deramasi su teisės aktų leidėjais, visose valstybėse narėse būtų įsteigti centriniai bankų sąskaitų registrai arba duomenų paieškos sistemos, prie kurių prieigą turėtų finansinės žvalgybos padaliniai ir kitos kompetentingos institucijos, atsakingos

¹³ COM(2016) 50 *final* (2016 2 2).

¹⁴ COM(2016) 831 *final* (2016 12 21).

¹⁵ Finansinės žvalgybos padaliniai įsteigti Tarybos sprendimu 2000/642/TVR (2000 10 17) ir papildomai reguliuojami Direktyva 2015/849 (2015 5 20) dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos. Tai veiklos požiūriu nepriklausomi ir autonominiai padaliniai, kurie gauna ir analizuoja įtartinų sandorių ataskaitas ir kitą atitinkamų institucijų pateiktą informaciją, susijusią su pinigų plovimu, susijusiais pirminiais nusikaltimais ar teroristų finansavimu, ir savo analizės rezultatus ir kitą svarbią papildomą informaciją perduoda kompetentingoms institucijoms.

¹⁶ SWD(2017) 275 *final* (2017 6 26).

¹⁷ Direktyva 2015/849 (2015 5 20).

¹⁸ COM(2016) 450 *final* (2016 7 5).

¹⁹ COM(2016) 450 *final* (2016 7 5).

už pinigų plovimą ir teroristų finansavimą. Įsteigus registrus visose valstybėse narėse bus lengviau aptikti duomenis apie sąskaitas. Tuo remdamasi Komisija rengia iniciatyvą, kad **išplėstų teisėsaugos institucijų prieigą prie tokių banko sąskaitų registru²⁰** ir taip sustiprintų teisėsaugos institucijų gebėjimus greičiau aptikti banko sąskaitas.

Per konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais taip pat nurodyta, kad **kyla kliūčių gauti finansinių sandorių duomenis, kaupiamus kitose valstybėse narėse**. Prireikus valstybės narės policijos bendradarbiavimo kanalais gali per aštuonias valandas pasikeisti informacija apie bankų sąskaitas²¹. Prieigą prie finansinių sandorių duomenų, kuriuos kaupia kitos valstybės narės, galima gauti ir per finansinės žvalgybos padalinius. Kai tokią informaciją reikia panaudoti kaip įrodymus baudžiamajame procese, jos gali reikėti paprašyti pagal savitarpio teisinės pagalbos procedūrą. Europos tyrimo orderis²² suteikia naujų galimybių gauti finansinio sandorio duomenis gerokai greičiau nei taikant savitarpio teisinės pagalbos procedūrą. Iki šiol, praėjus keliems mėnesiams po perkėlimo į nacionalinę teisę termino, Europos tyrimo orderį į savo teisę perkėlė tik 16 valstybių narių, o likusios valstybės narės raginamos nedelsiant tai padaryti. Galiausiai 2018 m. pradžioje numatyta pateikti pasiūlymus dėl teisės akto dėl elektroninių įrodymų – taip bus palengvinta tarpvalstybinė prieiga prie tokių duomenų.

Per konsultacijas su suinteresuotaisiais subjektais taip pat paaiškėjo, kad **kyla kliūčių aptikti finansinių sandorių duomenis, kaupiamus kitose valstybėse narėse**. Kad išspręstų šį klausimą, dabar atliekamo vertinimo metu Komisija įvertins susietų centralizuotų bankų sąskaitų registru reikalingumą, technines galimybes ir proporcingumą ir atsižvelgs į visas esamas ir planuojamas priemones, kuriomis lengvinama prieiga prie kitose valstybėse narėse saugomų finansinių sandorių duomenų.

Todėl Komisija **toliau konsultuosis su visais suinteresuotaisiais subjektais**, kuriems svarbus galimų naujų Sąjungos lygmens priemonių reikalingumo, techninių galimybių ir proporcingumo klausimas, kad tarpvalstybinė prieiga prie finansinių sandorių duomenų, įskaitant konfidencialumo užtikrinimo procedūras, būtų paprastesnė ir greitesnė. Siekdama sutelkti visus vykdomus vertinimus, susijusius su finansinės informacijos naudojimu kovos su terorizmu tyrimuose, 2017 m. lapkričio mėn. Komisija surengs suinteresuotųjų subjektų aukšto lygio susitikimą. Diskusijoje daugiausia dėmesio bus skiriama:

- pagrindinėms veiksmingos ir savalaikės prieigos prie finansinių sandorių duomenų, saugomų kitose valstybėse narėse, vykdant kovos su terorizmu tyrimus kliūtims;
- galimų papildomų priemonių, kuriomis būtų palengvinta greita, veiksminga ir saugi tarpvalstybinė prieiga prie finansinių sandorių duomenų vykdant kovos su terorizmu tyrimus, reikalingumui, techninėms galimybėms ir proporcingumui.

Komisija pateiks šios diskusijos rezultatus.

²⁰ <http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/Ares-2017-3971182>.

²¹ Tarybos pamatiniame sprendime 2006/960/TVR (vadinamoji Švedijos iniciatyva) numatyti toliau nurodyti terminai, per kuriuos teisėsaugos institucijos turi atsakyti į iš užsienio gautus prašymus: aštuonios valandos skubiais atvejais, kai prašoma informacija ar žvalgybiniai duomenys saugomi duomenų bazėje, prie kurios teisėsaugos institucija turi tiesioginę prieigą, ir ilgesnis terminas tais atvejais, kai prašomos informacijos ar žvalgybinių duomenų nėra duomenų bazėje, prie kurios turima tiesioginė prieiga.

²² Direktyva 2014/41 (2014 4 3).

2. *Sprogmenys. Tolesnis priegios prie sprogstamųjų medžiagų pirmtakų ribojimas*

Reglamentu dėl sprogstamųjų medžiagų pirmtakų²³ ribojama plačiosios visuomenės prieiga prie septynių cheminių medžiagų (vadinamųjų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, išvardytų Reglamento I priede) ir galimybė jas naudoti. 2017 m. vasario mėn. Komisija priėmė ataskaitą dėl reglamento taikymo valstybėse narėse²⁴. Šioje ataskaitoje padaryta išvada, kad reglamento įgyvendinimas padėjo apriboti prieigą prie pavojingų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, kuriais gali būti pasinaudota gaminant savadarbius sprogmenis. Valstybės narės taip pat pateikė pavyzdžių, kai reglamento naudojimas padėjo ankstyvame etape išaiškinti teroristų sąmokslą²⁵. Kad užtikrintų visapusišką reglamento įgyvendinimą, Komisija 2016 m. gegužės ir rugsėjo mėn. pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą dėl kelių valstybių narių, kurios iki galo neįgyvendino reglamento. 2017 m. spalio mėn. vis dar tęsiamos tik dvi pažeidimo procedūros dėl Ispanijos ir Rumunijos.

Nepaisant šių bendrų pastangų, iš pastarųjų teroristinių išpuolių ir incidentų matyti, kad **savdarbių sprogmenų keliamą grėsmę** Europoje tebėra didelė. Šių medžiagų vis dar galima įsigyti ir jas panaudoti gaminant savadarbius sprogmenis. Daugumoje išpuolių naudotas ricikloacetono peroksidas (TATP) – savadarbis sprogmuo, kurį, remiantis ataskaitomis, teroristai renkasi dažniausiai²⁶.

Atsižvelgiant į esamą sprogstamųjų medžiagų pirmtakų keliamą grėsmę, būtina imtis skubių priemonių užtikrinti, kad dabartinį reglamentą kuo veiksmingiau įgyvendintų visos valstybės narės. Todėl Komisija kartu su šia ataskaita paskelbė **rekomendaciją**²⁷, kurioje pateikia gaires dėl skubių veiksmų užkirsti kelią netinkamam sprogstamųjų medžiagų pirmtakų naudojimui. Komisija skatina valstybes narės iki galo įgyvendinti šią rekomendaciją ir taip kuo labiau apriboti teroristų prieigą prie sprogstamųjų medžiagų pirmtakų ir jų naudojimą, taip pat užtikrinti, kad pagerėtų teisėto naudojimo kontrolė ir veiksmai aptikus įtartina sandorį. Komisija pasirengusi padėti valstybėms narėms vykdyti šios srities veiksmus.

Komisija taip pat stiprina **Reglamento dėl sprogstamųjų medžiagų pirmtakų peržiūros** veiksmus ir pradeda vertinimą, kurį pabaigus 2018 m. pirmoje pusėje taip pat bus atliktas poveikio vertinimas. Vertinime bus nagrinėjamas reglamento reikalingumas, veiksmingumas, efektyvumas, nuoseklumas ir papildoma nauda ir nustatytos problemos ir kliūtys, dėl kurių gali reikėti imtis papildomų veiksmų. Poveikio vertinime bus nagrinėjamos įvairios nustatytų problemų sprendimo ir kliūčių šalinimo politikos galimybės.

3. *Šifravimas. Pagalba nusikalstamų veikų tyrimus atliekančioms teisėsaugos institucijoms*

Siekiant užtikrinti kibernetinį saugumą ir asmens duomenų apsaugą būtina naudoti šifravimą. ES teisės aktuose konkrečiai nurodoma šifravimo svarba užtikrinant tinkamą asmens

²³ Reglamentas 98/2013 (2013 1 15).

²⁴ COM(2017) 103 *final* (2017 2 28).

²⁵ 2017 m. birželio 23 d. Belgijos vidaus reikalų ministras pranešė, kad per metus jie gavo 30 pranešimų apie įtartina pardavimą. 2017 m. vasario–birželio mėn. Prancūzija gavo 11 pranešimų, daugiausia dėl vandenilio peroksido.

²⁶ 2017 m. ataskaita dėl terorizmo padėties ir tendencijų ES, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2017>.

²⁷ C(2017) 6950 *final* (2017 10 18).

duomenų tvarkymo saugumą²⁸. Tirdamos baudžiamąsias veikas teisėsaugos ir teisminės institucijos vis dažniau susiduria su problemomis, kai šifravimu naudojasi nusikaltėliai. Tai trikdo teisėsaugos ir teisminių institucijų gebėjimus gauti informacijos, kurios reikia kaip įrodymų baudžiamųjų veikų tyrimuose, siekiant nusikaltėlius patraukti baudžiamajon atsakomybėn ir juos nuteisti. Manoma, kad artimiausiais metais nusikaltėliai vis dažniau naudosis šifravimu, todėl jo poveikis nusikalstamų veikų tyrimams didės.

2016 m. gruodžio mėn. paraginta Teisingumo ir Vidaus reikalų tarybos, Komisija **su susijusiais suinteresuotaisiais subjektais aptarė šifravimo vaidmenį baudžiamųjų veikų tyrimuose** – apsvairstė ir techninius, ir teisinius aspektus. Diskusijose dalyvavo Europolo, Eurojusto, Europos teismo kovos su kibernetiniais nusikaltimais tinklo (EJCN), Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūros (ENISA), Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (FRA) ir valstybių narių teisėsaugos agentūrų, pramonės ir pilietinės visuomenės organizacijų atstovai. Apie pažangą reguliariai pranešta Tarybos darbo grupėse, o 2017 m. rugsėjo 18 d. surengtas praktinis seminaras su valstybėmis narėmis. Viso proceso metu vyko apskritojo stalo diskusijos su pramonės atstovais ir pilietinės visuomenės organizacijomis.

Po šių diskusijų su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais Komisija, remdamasi jų pateikta informacija, padarė išvadą, kad reikėtų įgyvendinti toliau pateiktas **priemonės, kuriomis teikiama parama teisėsaugos ir teisminėms institucijoms**, kai tirdamos baudžiamąsias veikas jos aptinka, kad nusikaltėliai naudojami šifravimu. Į šių priemonių rinkinį įtrauktos a) teisinės priemonės, kuriomis lengvinama prieiga prie užšifruotų duomenų, ir b) techninės priemonės, kuriomis stiprinami iššifravimo gebėjimai. Komisija toliau stebės šios srities pokyčius.

a) Tarpvalstybinės prieigos prie elektroninių įrodymų teisinė sistema

Teisėsaugos institucijoms dažnai kyla sunkumų siekiant gauti prieigą prie kitoje šalyje esančių duomenų. Vykdomais ES lygmens teisėkūros pokyčiais gerinami teisėsaugos ir teisminių institucijų gebėjimai gauti reikalingos, bet galbūt užšifruotos informacijos, saugomos kitoje valstybėje narėje. Kad nusikaltimai būtų tiriami veiksmingai ir kad už juos būtų patraukiama baudžiamajon atsakomybėn, būtina tinkama sistema. Šiuo tikslu Komisija 2018 m. pradžioje pateiks pasiūlymus, kuriais bus supaprastinta **tarpvalstybinė prieiga prie elektroninių duomenų**. Kartu Komisija įgyvendina praktines priemones²⁹, palengvinsiančias tarpvalstybinę prieigą prie elektroninių įrodymų tiriant baudžiamąsias veikas; tarp jų – tarpvalstybinio bendradarbiavimo mokymų finansavimas, ES elektroninės informacijos mainų platformos kūrimas ir valstybių narių naudojamų teismo bendradarbiavimo formų standartizavimas.

b) Techninės priemonės

Priklausomai nuo to, kaip nusikaltėliai naudoja šifravimą, teisėsaugos ir teisminėms institucijoms gali būti įmanoma iššifruoti dalį informacijos. Kelios valstybės narės įsteigė nacionalines tarnybas, kurių ekspertai sprendžia šifravimo problemą nusikalstamų veikų tyrimuose. Tačiau dauguma valstybių narių neturi tinkamo lygio ekspertų ir techninių išteklių.

²⁸ Reglamento 2016/679 32 straipsnis (2017 4 27).

²⁹ Žr. Aštuntąją pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2017) 354 final, 2017 6 29).

Tai labai riboja teisėsaugos ir teisminių institucijų gebėjimus pasinaudoti užšifruota informacija vykdant baudžiamųjų veikų tyrimus. Todėl Komisija siūlo **įvairias priemones, kuriomis teikiama parama valstybių narių institucijoms**, nedraudžiant, neribojant ir nesilpninant šifravimo.

Pirma, Komisija padės **Europolui** toliau gerinti iššifravimo gebėjimus. Tuo tikslu rengiant 2018 m. ES biudžetą Komisija pasiūlė iš viso 86 papildomas su saugumu susijusias darbo vietas Europole (19 darbo vietų daugiau nei 2017 m. biudžete), visų pirma siekiant sustiprinti Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centrą (EC3). Bus įvertintas papildomų išteklių poreikis ir kitoje saugumo sąjungos pažangos ataskaitoje Komisija praneš apie tuo tikslu skirtas lėšas. Reikėtų atsižvelgti į būsimą technologinę plėtrą, remiantis pagal programą „Horizontas 2020“ ir kitas ES finansuojamas programas vykdomais moksliniais tyrimais ir plėtra. Priemonės, kurios galėtų susilpninti šifravimą ar daryti poveikį dideliame ar neatrinktam žmonių skaičiui, nebus svarstomos.

Antra, siekiant paremti nacionalinio lygmens teisėsaugos ir teismines institucijas, reikėtų sukurti **kompetencijos centrų tinklą**. Nedarant įtakos nacionalinėms iniciatyvoms, nacionalinio lygmens gebėjimais ir patirtimi turėtų būti dalijamasi geriau. Valstybės narės skatinamos naudotis nacionalinių programų finansavimu, skirtu iš Vidaus saugumo fondo (policijos bendradarbiavimas) programos biudžeto, kad įsteigtų, išplėstų ar patobulintų nacionalinius kompetencijos centrus. Europos lygmeniu Komisija teiks paramą Europolui ir atliks tinklo valdytojos funkcijas, kad supaprastintų šių nacionalinių kompetencijos centrų bendradarbiavimą.

Trečia, valstybės narės turėtų turėti **alternatyvių tyrimo technikų rinkinį**, kuris joms padėtų kurti ir naudoti priemones reikalingai nusikaltėlių užšifruotai informacijai gauti. Kompetencijos centrų tinklas turėtų padėti sukurti tokį rinkinį, o geriausias sąlygas sukurti tokių technikų ir priemonių saugyklą ir ja rūpintis turi Europolo Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centras (EC3). Priemonės, kurios galėtų susilpninti šifravimą ar daryti poveikį dideliame ar neatrinktam žmonių skaičiui, nebus svarstomos.

Ketvirta, dėmesys turėtų būti skiriamas **svarbiam paslaugų teikėjų ir kitų pramonės sektoriaus partnerių vaidmeniui** teikiant patikimo šifravimo sprendimus. Atsižvelgiant į Komisijos įsipareigojimą užtikrinti patikimą šifravimą, geresnis ir labiau struktūrizuotas institucijų, paslaugų teikėjų ir kitų pramonės sektoriaus partnerių bendradarbiavimas leistų geriau suprasti įvairiose srityje esančias ir kylančias problemas. Komisija remia struktūrizuotus dialogus su paslaugų teikėjais ir kitomis įmonėmis, tuo tikslu naudodamasi ES interneto forumu ir kompetencijos centrų tinklu ir reikiamais atvejais įtraukdama pilietinę visuomenę.

Penkta, teisėsaugos ir teisminių institucijų **mokymo programomis** turėtų būti užtikrinta, kad atsakingi pareigūnai būtų geriau parengti ir sugebėtų gauti reikalingos nusikaltėlių užšifruotos informacijos. Siekdama paremti mokymo programų rengimą, Komisija iš Tarptautinio saugumo fondo (policijos bendradarbiavimas) 2018 m. metinės darbo programos biudžeto ketina skirti 500 000 EUR. Prireikus bus atsižvelgta į Europos mokymo ir švietimo elektroninių nusikaltimų srityje grupės (ECTEG) patirtį. Komisija taip pat remia Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūros (CEPOL) rengiamus mokymus, o valstybės narės skatinamos mokymams naudotis nacionalinių programų finansavimu, skirtu iš Vidaus saugumo fondo (policijos bendradarbiavimas) programos biudžeto.

Šešta, reikia **toliau vertinti** šifravimo svarbos tiriant baudžiamąsias veikas **techninius ir teisinius aspektus**, atsižvelgiant į nuolatinį šifravimo technikų vystymąsi, vis dažnesnį nusikaltėlių naudojimąsi tomis technikomis ir jų poveikį baudžiamųjų veikų tyrimams. Komisija tęs šį svarbų darbą. Ji taip pat remia stebėjimo funkcijos plėtotę kartu su Europolo Europos kovos su elektroniniu nusikalstamumu centru (EC3), Europos teisiniu kovos su kibernetiniais nusikaltimais tinklu (EJCN) ir Eurojustu.

IV. Kova su radikalėjimu

1. Aukšto lygio ekspertų grupė radikalizacijos klausimais

Pastarieji išpuoliai, ypač įvykdyti pavienių asmenų, ir tai, kad kai kurie nusikaltimų vykdytojai buvo radikalizuoti labai greitai, skaudžiai priminė, kaip svarbu užkirsti kelią radikalėjimui ir su juo kovoti. Komisija įsteigė **Aukšto lygio ekspertų grupę radikalizacijos klausimais**, kad sustiprintų pastangas užkirsti kelią radikalėjimui ir su juo kovoti ir pagerinti visų susijusių suinteresuotųjų subjektų veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą, remiantis iki šiol pasiektais laimėjimais³⁰. Grupei pavesta pateikti tolesnio darbo šioje srityje rekomendaciją, ir šiais metais turi būti parengta pirmoji tarpinė ataskaita. 2017 m. gruodžio mėn. Komisija Teisingumo ir vidaus reikalų tarybai pateiks padarytos pažangos ataskaitą. Grupė taip pat apsvarstys pagrindines sąlygas, kurios būtinos siekiant sustiprinti gebėjimus ir praktines žinias kovos su radikalėjimu srityje, įskaitant galimą poreikį kurti papildomas ES lygmens bendradarbiavimo struktūras. Kai kurios valstybės narės paragino įsteigti ES radikalizacijos prevencijos centrą, todėl grupė apsvarstys tokios struktūros sukūrimo poreikį ir papildomą naudą.

Vienas iš prioritetinių grupės diskusijų klausimų – **radikalizacija kalėjimuose**. Dabar daugiausia dėmesio skiriama tam, kad valstybės narės įgyvendintų 2015 m. lapkričio 20 d. TVR tarybos išvadas dėl reagavimo į radikalizaciją baudžiamosios justicijos priemonėmis stiprinimo³¹. Komisija 2018 m. vasario 27 d. surengs suinteresuotųjų subjektų konferenciją dėl reagavimo į radikalizaciją baudžiamosios justicijos priemonėmis, kad pasidalytų vykdomų projektų rezultatais.

Komisija į grupės išvadas ir rekomendacijas atsižvelgs vykdydama esamų iniciatyvų darbo planą (visų pirma Informacijos apie radikalizaciją tinklo kompetencijos centre), taip pat naudodama ir telkdama savo finansavimo priemones (įskaitant visų Vidaus saugumo fondą ir kitus susijusius fondus, kaip antai „Erasmus+“, Teisingumo programą arba Europos socialinį fondą).

2. Kova su radikalėjimu internete

Teroristai toliau naudojami internetu siekdami radikalizuoti, užverbuoti, pasirengti išpuoliams ir paskatinti juos vykdyti, taip pat šlovinti savo žiaurumus. Europos Vadovų Taryba³², G 7³³ ir

³⁰ Žr. Aštuntąją pažangos, padarytos kuriant tikrą ir veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2017) 354 final, 2017 7 29).

³¹ Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių išvados dėl reagavimo į radikalizaciją, vedančią prie terorizmo ir smurtinio ekstremizmo, baudžiamosios justicijos priemonėmis stiprinimo (dok. Nr. 14382/15).

³² http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2017/06/22-23-euco-conclusions_pdf/.

³³ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/05/26-statement-fight-against-terrorism/>.

G 20³⁴ neseniai paskatino imtis tolesnių šios pasaulinės problemos sprendimo veiksmų ir priminė pramonės sektoriaus atsakomybę šioje srityje.

2017 m. liepos mėn. ES interneto forumas pateikė **Kovos su teroristiniu turiniu internete veiksmų planą** ir paragino interneto pramonę imtis ryžtingų veiksmų, paskirti išteklių ir sukurti reikiamas technologines priemones, kad būtų galima greitai aptikti ir pašalinti žalingą medžiagą. Veiksmų plane raginama skubiai padaryti pažangą įvairiose srityse³⁵ ir sukuriamas rezultatams matuoti ir vertinti skirtas reguliaraus ataskaitų teikimo mechanizmas.

2017 m. rugsėjo 29 d. Komisija surengė vyresniųjų pareigūnų lygmens ES interneto forumo posėdį, kad įvertintų **Kovos su teroristiniu turiniu internete veiksmų plano įgyvendinimo** padėtį. Vis daugiau bendrovių naudojami automatinio turinio nustatymo procesai ir tuo tikslu taiko technines žinias, kad teroristinį turinį aptiktų tą pačią akimirka, kai jis įkeliamas. Kai kurios bendrovės pranešė, kad dabar automatiškai aptinkama 75 proc. turinio ir jis nukreipiamas peržiūrą atliekantiems darbuotojams, kad jie priimtų galutinį sprendimą dėl pašalinimo, o likę 95 proc. turinio dabar aptinkami patentuotomis aptikimo priemonėmis. Nors tai yra konkreti pažanga, Komisija paragino visas bendroves sustiprinti tokių priemonių naudojimą ir taip užtikrinti, kad teroristinis turinys būtų aptinkamas greičiau, sutrumpėtų jo buvimo internete trukmė, o teroristų propaganda būtų šalinama veiksmingiau. Komisija taip pat paragino bendroves išplėsti saitazodžių duomenų bazės priemonę, kuria užtikrinama, kad pašalintas teroristinis turinys nebūtų vėl įkeltas į kitas platformas, ir taip būtų sustabdyta teroristinio turinio sklaida įvairiose platformose. Ši priemonė turėtų būti išplėsta ir turėtų įtraukti platesnio masto turinį (ne tik vaizdo įrašus ir vaizdus, kaip yra dabar) ir daugiau dalyvaujančių bendrovių.

Komisija taip pat toliau remia pilietinės visuomenės organizacijas, kad jos internete skleistų **atsvaros naratyvo žinutes**. 2017 m. spalio 6 d. Komisija paskelbė kvietimą teikti pasiūlymus dėl 6 mln. EUR finansavimo, kuris numatytas pilietinės visuomenės veikėjų konsorciumams, kurie rengia ir įgyvendina tokias kampanijas.

2017 m. gruodžio 6 d. Europos Komisija sušauks **ES interneto forumo ministrų lygmens** susitikimą, kuriame dalyvaus interneto pramonės aukšto lygio atstovai, kad būtų įvertinta pažanga ir nustatyti būsimi veiksmai.

Veiksmai, kurių imamasi ES interneto forume kovojant su teroristiniu turiniu internete, turėtų būti laikomi platesnės kovos su neteisėtu turiniu internete struktūros dalimi. Šie veiksmai sustiprinti 2017 m. rugsėjo 28 d. Komisijos priimtu komunikatu, kuriame nustatytos **internetu platformoms skirtos gairės ir principai**, kaip sustiprinti kovą su neteisėtu turiniu internete³⁶ bendradarbiaujant su nacionalinėmis institucijomis, valstybėmis narėmis ir kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais. Komunikatu siekiama palengvinti ir suaktyvinti gerosios praktikos, susijusios su neteisėto turinio prevencija, aptikimu bei šalinimu ir prieigos prie jo panaikinimu, įgyvendinimą, kad būtų užtikrintas veiksmingas neteisėto turinio šalinimas, didesnis skaidrumas ir pagrindinių teisių apsauga internete. Juo taip pat siekiama paaiškinti platformoms jų atsakomybę, kai jos imasi iniciatyvos aptikti ir šalinti neteisėtą turinį ar panaikinti prieigą prie jo. Komisija tikisi, kad artimiausiais mėnesiais interneto platformos

³⁴ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/07/07-g20-counter-terrorism/>.

³⁵ COM(2017) 407 *final* (2017 7 26).

³⁶ Komunikatas „Kova su neteisėtu turiniu internete. Siekis didinti interneto platformų atsakomybę“ (COM(2017) 555 *final*, 2017 9 28).

skubiai imsis veiksmų, be kita ko, atitinkamų dialogų, kaip antai ES interneto forumo kovos su terorizmu ir neapykantą kurstančiomis kalbomis srityje, kontekste.

Be to, ji stebės pažangą ir įvertins, ar reikia papildomų priemonių siekiant užtikrinti greitą ir iniciatyvų neteisėto turinio internete aptikimą ir pašalinimą, be kita ko, ar reikia galimų teisėkūros priemonių, kuriomis būtų papildyta esama reglamentavimo sistema. Šis darbas bus baigtas iki 2018 m. gegužės mėn.

Kalbant apie su teisėkūra susijusius veiksmus, kova su neapykantą kurstančiomis kalbomis stiprinama 2016 m. gegužės mėn. pateiktu Komisijos pasiūlymu³⁷ dėl **audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos peržiūros**. Juo siekiama direktyvą suderinti su Pamatiniu sprendimu dėl kovos su tam tikromis rasizmo ir ksenofobijos formomis bei apraiškėmis³⁸ ir Pagrindinių teisių chartija. Jame taip pat numatyta prievolė valstybėms narėms užtikrinti, kad vaizdo medžiagos bendro naudojimo platformos taikytų tinkamas priemones, kuriomis visi piliečiai būtų apsaugoti nuo smurto ar neapykantos kurstymo. Tokioms priemonėms priklausys, pavyzdžiui, turinio žymėjimo ir pranešimo apie jį mechanizmai.

V. KOVOS SU TERORIZMU IŠORĖS ASPEKTAS

1. ES kovos su terorizmu išorės veiksmai

ES kovos su terorizmu išorės veiksmams padedama siekti prioritetinio tikslo sustiprinti Sąjungos vidaus saugumą. Todėl reikėtų toliau didinti ES vidaus ir išorės saugumo strateginį ir politinį tęstinumą ir taip siekti didesnio kovos su terorizmu veiksmų efektyvumo visose srityse.

Komisija remia įvairius saugumo didinimo išorės veiksmus ir daugiau kaip 600 vykdomų projektų skyrė per 2,3 mlrd. EUR (2017 m. sausio 1 d. duomenimis). Kai kurie veiksmai skirti saugumui užtikrinti (t. y. konkretūs veiksmai tokiose srityse kaip kova su teroristų finansavimu, kova su radikalėjimu, sienos, kalėjimai), kiti – susiję su saugumu (t. y. programos, kuriomis sprendžiamos pagrindinės nesaugumo ir skundų priežastys ir padedama gerinti švietimą, prieigą prie gamtos išteklių ir energijos, valdymą ir saugumo sektorių bei paramą pilietinei visuomenei).

2017 m. birželio 19 d. Užsienio reikalų taryba peržiūrėjo strategines kryptis šiose srityse ir priėmė išsamias **išvadas dėl ES išorės veiksmų kovos su terorizmu srityje**³⁹. Vyriausiasis įgaliotinis ir Europos Komisija kartu dėsi reikiamas pastangas, kad šios išvados būtų sėkmingai įgyvendintos. Siekiant užtikrinti, kad išvados būtų laiku ir visapusiškai įgyvendintos ir iki 2018 m. birželio mėn. būtų pateikta ataskaita Tarybai, sukurtas Europos išorės veiksmų tarnybos ir Europos Komisijos bendro veiksmų koordinavimo procesas. Prioritetas bus teikiamas toliau nurodytoms sritims.

- **Tvirtesniai kovos su terorizmu ekspertų ES delegacijose tinklui.** Kovos su terorizmu ekspertai turėtų būti vis labiau įtraukiami į ES paramos programavimą ir valstybių narių atskirai vykdomo kovos su terorizmu srities bendradarbiavimo vietos koordinavimą su mūsų partneriais. Siekiant skatinti šį didesnę vaidmenį, bus sustiprinti

³⁷ COM(2016) 287 final (2016 5 25).

³⁸ Tarybos pamatinis sprendimas 2008/913/TVR (2008 11 28).

³⁹ [http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf\(4\)/](http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf(4)/).

šių ekspertų mokymai iki juos išsiunčiant ir išsiuntus. Jų užduotys bus tikslingesnės parengiant konkrečius įgaliojimų raštus ir bus padidintas jų ryšių su ES teisingumo ir vidaus reikalų agentūromis stabilumas. Siekiant įtraukti visas didelio prioriteto sritis, kovos su terorizmu ekspertų tinklas⁴⁰ bus išplėstas, kad apimtų Somalio pusiasalį, Vidurinę Aziją ir Pietryčių Aziją.

- **Tvirtesniai bendros saugumo ir gynybos politikos misijų ir operacijų ir ES teisingumo bei vidaus reikalų agentūrų bendradarbiavimui**, kiek tai susiję su informacijos rinkimu, analize ir mainais, ir tolesniam nagrinėjimui, kaip sustiprinti kariuomenės ir teisėsaugos subjektų ryšius kovos su terorizmu tikslais. Siekiant padidinti bendros saugumo ir gynybos politikos ir teisingumo bei vidaus reikalų politikos vykdytojų duomenų ir informacijos mainus bus svarbu sustiprinti dabartinių reguliavimo sistemų elementų peržiūrą ir imtis bandomųjų projektų į atrinktas bendros saugumo ir gynybos politikos misijas ir operacijas integruoti informacijos nusikalstamumo srityje padalinius. Bus svarbu toliau lengvinti ir gerinti sąsajas su ES teisingumo ir vidaus reikalų agentūrų veiksmis prioritėtinėse trečiojoje šalyse, be kita ko, kai įmanoma, stiprinti ES ir ES nepriklausančių šalių subjektų dalijimąsi informacija.
- **Tvirtesniai tarptautiniam bendradarbiavimui kovos su terorizmu ir smurtinio ekstremizmo prevencijos ir kovos su juo srityse** su šalimis partnerėmis Vakarų Balkanuose, Artimuosiuose Rytuose, Šiaurės Afrikoje, Turkijoje, Persijos įlankos valstybėse, Sahelyje ir Somalio pusiasalyje; su pagrindiniais strateginiais partneriais, įskaitant JAV, Kanadą ir Australiją, ir su pagrindiniais regioniniais ir daugiašaliais partneriais, kaip antai Jungtinėmis Tautomis, NATO, Pasauliniu kovos su terorizmu forumu, Finansinių veiksmų darbo grupe, Afrikos Sąjunga, Pietryčių Azijos valstybių asociacija, Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba ir Arabų Valstybių Lyga.

2. *Europos Tarybos konvencija dėl terorizmo prevencijos*

Siekdama sustiprinti tarptautinį bendradarbiavimą kovos su terorizmu srityje, Komisija, be šios ataskaitos, teikia pasiūlymus⁴¹ dėl Tarybos sprendimų dėl Europos Tarybos konvencijos dėl terorizmo prevencijos ir jos papildomo protokolo sudarymo. 2005 m. gegužės 16 d. Europos Tarybos priimta Konvencija⁴² apima teroristų ir su terorizmu susijusių veiksmų kriminalizavimą, tarptautinį bendradarbiavimą kovos su tokiais nusikaltimais srityje ir terorizmo aukų apsaugą, jiems skiriamas kompensacijas ir paramą. Konvencija įsigaliojo 2007 m. birželio 1 d. Ją pasirašė visos, o ratifikavo 23 ES valstybės narės. Europos Tarybos 2015 m. gegužės 18 d. priimto papildomo protokolo⁴³ tikslas – papildyti konvenciją nuostatomis, kuriomis siekiama įgyvendinti JT Saugumo Tarybos rezoliucijos 2178(2014)⁴⁴ dėl teroro aktų keliamos grėsmės tarptautinei taikai ir saugumui baudžiamosios teisės aspektus. Papildomu protokolu atsižvelgiama į šią rezoliuciją ir sustiprinamas bendras supratimas apie nusikaltimus, susijusius su užsienio teroristais kovotojais, ir reagavimas į tokius nusikaltimus. Papildomas protokolas įsigaliojo 2017 m. liepos 1 d.

⁴⁰ Dabar kovos su terorizmu ekspertų ES yra išsiuntusi į savo delegacijas Alžyre, Bosnijoje ir Hercegovinoje (su regioniniais įgaliojimais Vakarų Balkanuose), Čade (Sahelyje), Irake, Jordanijoje, Libane, Libijoje (būstinė Tunise), Maroke, Nigerijoje, Pakistane, Saudo Arabijoje, Tunise ir Turkijoje.

⁴¹ COM(2017) 606 *final* (2017 10 18) ir COM(2017) 607 *final* (2017 10 18).

⁴² <https://rm.coe.int/168008371c>.

⁴³ <https://rm.coe.int/168047c5ea>.

⁴⁴ http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/2015/SCR%202178_2014_EN.pdf.

Konvenciją ir jos papildomą protokolą ES pasirašė 2015 m. spalio 22 d. Kadangi ES priėmė visapusišką kovos su terorizmu teisinių priemonių rinkinį, visų pirma Kovos su terorizmu direktyvą⁴⁵, dabar ji yra pasirengusi įvykdyti įsipareigojimą tapti Konvencijos ir jos papildomo protokolo šalimi.

3. *Siekiant peržiūrėto keleivio duomenų įrašo susitarimo su Kanada*

2017 m. liepos 26 d. Nuomonėje⁴⁶ ES Teisingumo Teismas nurodė, kad 2014 m. birželio 25 d. pasirašytas Kanados ir ES susitarimas dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų perdavimo ir naudojimo dabartine forma negali būti sudarytas, nes kai kurios jo nuostatos nesuderinamos su ES pripažintomis pagrindinėmis teisėmis, visų pirma teise į duomenų apsaugą ir privatų gyvenimą. Komisija dabar bendradarbiauja su Kanada, be kita ko, tam skirs dėmesio ir būsime G 7 šalių vidaus reikalų ministrų susitikime Iskijoje 2017 m. spalio 19–20 d., kad pasirengtų būsime deryboms dėl susitarimo teksto peržiūros. Šiuo tikslu Komisija kartu su šia ataskaita pateikė **rekomendaciją⁴⁷ Tarybai suteikti įgaliojimus pradėti derybas dėl peržiūrėto susitarimo**, laikantis visų Teismo nuomonėje nustatytų reikalavimų. Taryba raginama skubiai suteikti įgaliojimus pradėti šias derybas. Atsižvelgdama į tai, kad PNR duomenų naudojimas yra svarbi kovos su terorizmu ir sunkiu tarpvalstybiniu nusikalstamumu priemonė, Komisija imsis būtinų veiksmų užtikrinti, kad PNR duomenys ir toliau būtų perduodami Kanadai visiškai laikantis pagrindinių teisių, kaip nurodyta Teismo nuomonėje.

Šiomis aplinkybėmis Komisija pabrėžia, kad ir toliau padės valstybėms narėms įgyvendinti ES PNR direktyvą⁴⁸; iš šios direktyvos kylančioms valstybių narių prievolėms Teismo nuomonė įtakos nedaro.

4. *Europolo bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis stiprinimas*

Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis yra būtinas kovojant su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu, kaip pabrėžta 2017 m. birželio mėn. Užsienio reikalų tarybos išvadoje dėl ES išorės veiksmų kovos su terorizmu srityje⁴⁹ ir susijusiose ES regioninėse strategijose⁵⁰. Iki 2017 m. gegužės 1 d. įsigaliojant naujam Europolo reglamentui⁵¹, Europolas pagal savo ankstesnę teisinį pagrindą⁵² buvo sudaręs susitarimus su keliomis trečiosiomis šalimis ir taip įtvirtinęs strateginės ir techninės informacijos mainams skirtą bendradarbiavimą. Kai kuriuose iš šių susitarimų taip pat numatyta galimybė keistis asmens duomenimis⁵³. Šie susitarimai lieka galioji.

⁴⁵ Direktyva 2017/541 (2017 3 15).

⁴⁶ Teisingumo Teismo nuomonė 1/15 (2017 7 26).

⁴⁷ COM(2017) 605 *final* (2017 10 18).

⁴⁸ Direktyva 2016/681 (2016 4 27).

⁴⁹ [http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf\(4\)/](http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/06/pdf/Read-the-full-text-of-the-Council-conclusions_pdf(4)/).

⁵⁰ Tai apima peržiūrėtą Europos kaimynystės politiką (JOIN(2015) 50 *final*, 2015 11 18).

⁵¹ Reglamentas 2016/794 (2016 5 11).

⁵² Tarybos sprendimas 2009/371/TVR (2009 4 6).

⁵³ Europolas sudarė susitarimus, kuriais sudaromos sąlygos keistis asmens duomenimis, su šiomis trečiosiomis šalimis: Albanija, Australija, Bosnija ir Hercegovina, buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija, Gruzija, Islandija, Jungtinėmis Valstijomis, Juodkalnija, Kanada, Kolumbija, Lichtenšteinu, Moldova, Monaku, Norvegija, Serbija, Šveicarija ir Ukraina. Europolo valdyba suteikė įgaliojimus pradėti derybas dėl

Europolo išorės santykiai su trečiosiomis šalimis, visų pirma keitimosi asmens duomenimis su Sąjungos įstaigomis, trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis sąlygos, nuo 2017 m. gegužės 1 d. grindžiami naujuoju **Europolo reglamentu**. Pagal Sutartį ir reglamentą derybas dėl tarptautinių susitarimų su trečiosiomis šalimis dėl keitimosi asmens duomenimis su Europolu Sąjungos vardu veda Komisija⁵⁴. Kiek to reikia Europolo užduotims atlikti, jis gali užmegzti ir palaikyti bendradarbiavimo santykius su išorės partneriais sudarydamas darbinius ir administracinius susitarimus, pagal kuriuos keistis asmens duomenimis neleidžiama.

Atsižvelgdama į Sąjungos operatyvinius poreikius, kiek tai susiję su bendradarbiavimu saugumo srityje su trečiosiomis šalimis, ir laikydamosi Europolo reglamento, **Komisija iki metų pabaigos pateiks rekomendacijas Tarybai** suteikti įgaliojimus pradėti derybas dėl ES susitarimų su Alžyru, Egiptu, Izraeliu, Jordanija, Libanu, Maroku, Tunisu ir Turkija, kad būtų nustatytas asmens duomenų perdavimo tarp Europolo ir šių trečiųjų šalių teisinis pagrindas⁵⁵. Tokiais susitarimais bus dar labiau sustiprinti Europolo pajėgumai bendradarbiauti su šiomis trečiosiomis šalimis nusikaltimų prevencijos ir kovos tikslais, atitinkančiais Europolo tikslus.

VI. IŠVADA

Šioje ataskaitoje pateikiamas kovos su terorizmu priemonių, kuriomis bus toliau remiamos valstybių narių pastangos pašalinti dabartines saugumo grėsmes, rinkinys. Komisija skatina valstybes nares ir Tarybą šias priemones įgyvendinti prioritetine tvarka. Komisija apie padarytą pažangą informuos Europos Parlamentą ir Tarybą.

Kita saugumo sąjungos pažangos ataskaita bus pateikta 2017 m. gruodžio mėn. ir joje daug dėmesio bus skiriama ES saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinių sistemų sąveikumui. Šiomis aplinkybėmis Komisija primena, kaip svarbu daryti pažangą įgyvendinant su minėtomis informacinėmis sistemomis susijusius teisėkūros prioritetus.

Europolo ir Izraelio susitarimo, bet šios derybos įsigaliojus naujam Europolo reglamentui liko neužbaigtos.

⁵⁴ Europolo reglamente taip pat numatyta, kad Europolas ir trečioji šalis gali keistis asmens duomenimis remdamiesi Komisijos sprendimu, kad konkrečioje šalyje užtikrinamas tinkamas duomenų apsaugos lygis (vadinamasis sprendimas dėl tinkamumo).

⁵⁵ Neapsiribodama šiomis trečiosiomis šalimis, Komisija primena apie sprendimų dėl tinkamumo strateginę sistemą ir kitas duomenų perdavimo ir tarptautinės duomenų apsaugos priemones, kaip įvardyta Komisijos komunikate „Keitimasis asmens duomenimis ir jų apsauga globalizuotame pasaulyje“ (COM(2017) 7 *final*, 2017 1 10), kuriame Komisija ragina trečiąsias šalis prisijungti prie Europos Tarybos konvencijos Nr. 108 ir jos papildomo protokolo.